

Przystanek matura

Zadania i ćwiczenia ułatwiające przygotowanie się do egzaminu maturalnego z języka polskiego

Wypowiedź ustna: Jaką rolę odgrywają w życiu człowieka sny? Omów zagadnienie na podstawie fragmentu III części "Dziadów" Adama Mickiewicza i wybranych tekstów kultury.

WIĘZIEN

(budzi się strudzony i patrzy w okno — rano)
Nocy cicha, gdy wschodzisz, kto ciebie zapyta,
Skąd przychodzisz; gdy gwiazdy przed sobą rozsiejesz,
Kto z tych gwiazd tajnie przyszej drogi twej wyczyta!
«Zaszło słońce», wołają astronomy z wieży,
Ale dlaczego zaszło, nikt nie odpowiada;
Ciemności kryją ziemię i lud we śnie leży,
Lecz dlaczego śpią ludzie, żaden z nich nie bada.
Przebudzą się bez czucia, jak bez czucia spali —
Nie dziwi słońca dziwna, lecz codzienna głowa;
Zmienia się blask i ciemność jako straż pułkowa;
Ale gdzież są wodzowie, co jej rozkazali?

A sen? — ach, ten świat cichy, głuchy, tajemniczy,
Życie duszy, czyż nie jest warte badań ludzi!
Któż jego miejsce zmierzy, kto jego czas zliczy!
Trwoży się człowiek śpiący — śmieje się, gdy zbudzi.
Mędrzy mówią, że sen jest tylko przypomnienie —
Mędrzy przekłęci!
Czyż nie umiem rozróżnić marzeń od pamięci?
Chyba mnie wmówią, że moje więzienie
Jest tylko wspomnienie.
Mówią, że senne czucie rozkoszy i kaźni
Jest tylko grą wyobraźni; —
Głupi! Zaledwie z wieści wyobraźnią znają
I nam wieszczom o niej bają!
Bywałem w niej, zmierzyłem lepiej jej przestrzenie
I wiem, że leży za jej granicą — marzenie.
Prędzej dzień będzie nocą, rozkosz będzie kaźnią,
Niż sen będzie pamięcią, mara wyobraźnią.
(kładzie się i wstaje znowu — idzie do okna)
Nie mogę spocząć, te sny, to straszą, to łudzą:
Jak te sny mię trudzą!
(drzemie) [...]

PYTANIE 1

Sformułuj tezę interpretacyjną.

ODPOWIEDŹ

Po przeanalizowaniu powyższego fragmentu stwierdzam, że sny mogą zachęcać człowieka do refleksji nad istotą i celem życia.

.....

PYTANIE 2

Jak zbudowany jest utwór?

ODPOWIEDŹ

Jest to dramat. Podstawową konstrukcją tego fragmentu jest monolog bohatera. Ważną rolę odgrywają także didaskalia.

.....

PYTANIE 3

Określ czas akcji.

ODPOWIEDŹ

Jest to poranek, o czym informuje czytelnika tekst poboczny.

.....

PYTANIE 4

Określ miejsce wydarzeń.

ODPOWIEDŹ

Wydarzenia rozgrywają się w więziennej celi.

.....

PYTANIE 5

Określ znaczenie sceny w kontekście całego utworu.

ODPOWIEDŹ

Jest to scena poprzedzająca przemianę wewnętrzną więźnia: Gustawa w Konrada.

.....

PYTANIE 6

W jaki sposób zachowuje się Więzień?

ODPOWIEDŹ

Bohater zastanawia się nad życiem człowieka przeżywanym na jawie i we śnie. Uważa, że te dwa różniące się zasadniczo od siebie elementy mają równorzędne znaczenie i mają wpływ na człowieka. Bohater określa sen jako zjawisko tajemnicze, nadprzyrodzone. Sny mogą być dobre jak i złe, ale nie można ich bagatelizować. Te rozważania mają charakter filozoficzny.

.....

PYTANIE 7

Wskaż inne teksty kultury.

ODPOWIEDŹ

A. W micie o wojnie trojańskiej Hekabe miała sen, że urodzi płonąca żagiew, od której spłonie Troja. Tak się też stało. Z powodu Parysa, który porwał Helenę, żonę króla Sparty Menelaosa, wybuchła wojna, w wyniku której Troja została doszczętnie zniszczona. Sen Hekabe miał charakter złowróżbny.

B. W dramacie W. Szekspira "Makbet" tytułowego bohatera dręczą sny. Makbet, który dopuścił się zbrodni, nie może zaznać spokoju podczas snu. Przeszkodami było sumienie i wyobraźnia, która podsuwała mu wizje krwawego sztyletu zwróconego doń rękojeścią.

.....

PYTANIE 8

Jaki jest wniosek?

ODPOWIEDŹ

Sen to zjawisko obecne w życiu każdego człowieka. Często jest projekcją lęków i obaw, które związane są z realnymi przeżyciami i doznaniem.